ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Національного університету
охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика, професор

_____ Наталія САВИЧУК

19 06 2025 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта Луценко Дмитра Володимировича
(прізвище, ініціали здобувача)

«Оптимізація трансанальної ендоскопічної мікрохірургії при доброякісних пухлинах прямої кишки»
(назва дисертації)

що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» , за спеціальністю 222 «Медицина»
(шифр та назва галузі знань) (шифр та назва спеціальності)

Призначені наказом Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «10» Червня 2025 № 2832 голова та рецензенти, а саме:

Голова – ВОЙТІВ Ярослав Юрійович, д.мед.н., професор, професор кафедри хірургії та трансплантології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика МОЗ України.
(науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ініціали)

Рецензент: ВЕРБИЦЬКИЙ Ігор Володимирович, д.мед.н., професор, доцент кафедри медицини невідкладних станів Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика МОЗ України.
(науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ініціали)

Рецензент: ЙОСИПЕНКО Михайло Олексійович, к.мед.н., доцент кафедри хірургії №2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика МОЗ України.
(науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ініціали)

розглянувши дисертацію ЛУЦЕНКО Дмитра Володимировича на тему: «Оптимізація трансанальної ендоскопічної мікрохірургії при доброякісних пухлинах прямої кишки» (тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика «02» Лютого 2022 (протокол № 2), наукові публікації, в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару профільних кафедр (хірургії №2, хірургії та трансплантології, медицини невідкладних станів, морфології, клінічної патології та судової медицини, онкології) Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика від «16» Червня 2025 (протокол № 3), ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації

Одним з найбільш ефективних методів локального висічення доброякісних пухлин прямої кишки є трансанальна ендоскопічна мікрохірургія (ТЕМ). Проте, незважаючи на високу ефективність методу, частота рецидивів залишається суттєвою клінічною проблемою.

Однією з головних причин рецидивів є недостатнє висічення уражених тканин, що обумовлено складністю візуалізації меж пухлини під час операції, особливо при великих війчастих, зубчастих і плоских формах аденом.

У зв'язку з цим, актуальним напрямом розвитку є удосконалення методики ТЕМ за рахунок застосування додаткових технологій маркування меж пухлини та покращення інтраопераційної візуалізації з метою зменшення ризику рецидиву та підвищення радикальності резекції

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково-дослідних робіт (НДР) Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика та є фрагментом НДР кафедри хірургії №2 «Обґрунтування та розробка інноваційних методів діагностики, хірургічного лікування і профілактики ускладнень при ургентних та планових абдомінальних захворюваннях», державний реєстраційний номер 0122U200877, дата реєстрації 20.09.2022. Термін виконання 2022-2027

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є особистою працею автора та виконана під керівництвом доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри хірургії №2 Національного університету охорони здоров'я України ім. П.Л.Шупика, Фелештинського Ярослава Петровича. На основі проведеного автором аналітичного огляду літератури визначена актуальність проблеми. Спільно з науковим керівником сформульована тема, мета роботи, завдання та основні напрямки досліджень. Дисертантом розроблений дизайн дослідження, критерії включення та невключення в дослідження, набір та розподіл пацієнтів на групи. Здобувач самостійно здійснював збір та аналіз медичної документації для ретроспективної частини дослідження. У проспективній частині здобувач проводив клінічне обстеження кожного пацієнта, асистував під час хірургічних втручань, виконував окремі операції самостійно, а також брав активну участь у лікуванні пацієнтів у клініці кафедри хірургії №2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика (НУОЗ України ім. П.Л. Шупика) на базі відділення проктології Київської обласної клінічної лікарні. Автор самостійно виконував збір клінічних та інструментальних даних, їх статистичну обробку, аналіз та інтерпретацію результатів дослідження. Дисертантом самостійно сформульовані висновки, написано всі розділи та оформлено дисертацію.

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 22 галузь знань Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина.

4. Ступінь достовірності результатів проведених досліджень, висновків та рекомендацій, що викладені у дисертації. Дослідження проводилось з дотриманням основних біоетичних положень Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину, Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участі людини, Настанови з клінічних досліджень та наказів МОЗ України. Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладені в роботі, отримані на достатньому фактичному матеріалі. Достовірність даних підтверджена, окрім достатнього обсягу спостережень, використанням надійних статистичних методів обробки та аналізу даних.

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Вперше визначено морфологічні критерії рецидивування доброякісних пухлин прямої кишки.

Встановлено, що на відстані до 3 мм від краю доброякісної пухлини в залозах слизової можуть визначатись зміни, які морфологічно відповідають дисплазії епітелію низького ступеня та метаплазії епітелію за тонкокишковим та/або псевдопілорічним типом, що є проявом епітеліально-епітеліальної трансформації, яка, у свою чергу, є фактором ризику розвитку рецидиву.

Обґрунтовано межі резекції доброякісних пухлин прямої кишки за результатами морфологічних та морфометричних змін слизової навколо пухлин при виконанні ТЕМ.

Удосконалено методику ТЕМ, шляхом впровадження комбінованого підходу, що включає передопераційне маркування меж резекції та інтраопераційне використання вузькоспектральної візуалізації.

Доведено, що використання удосконаленої методики ТЕМ при доброякісних пухлинах прямої кишки забезпечує зниження частоти рецидивів та має статистично значущі переваги над класичною

6. Практичне значення одержаних результатів дослідження.

Практичне значення полягає в тому, що її результати стали підставою для:

- Впровадження результатів морфологічного дослідження пухлин прямої кишки та прилеглої навколо них слизової оболонки показало що на відстані до 3 мм від краю доброякісної пухлини в залозах слизової можуть визначатись зміни, які морфологічно відповідають проявам епітеліально-епітеліальної трансформації. Це є фактором ризику розвитку рецидиву, що необхідно враховувати при виборі об'єму резекції слизової.
- Використання удосконаленої ТЕМ, що включала комбіноване доопераційне маркування слизової оболонки навколо пухлини в межах здорових тканин із застосуванням хромоендоскопії та застосування вузькоспектрального режиму під час ТЕМ-операції, зменшує частоту рецидивів з 14,6% до 3,8% у порівнянні з класичною методикою.
- Результати дисертаційного дослідження впровадженні у практику проктологічного відділення Київської обласної клінічної лікарні, хірургічне відділення Київської міської клінічної лікарні №5 та учбовий процес кафедри хірургії №2 НУОЗ України ім. П.Л. Шупика

7. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших

вчених за обраною тематикою. Здобувачем у процесі написання дисертації опрацьовано 104 актуальних літературних праць інших вчених, з яких 1 кирилицею та 103 латиницею. За обраною тематикою здобувач має високу обізнаність з результатами наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених.

8. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 3 публікаціях, зокрема 2 статті в наукових фахових журналах, відповідно до «Переліку наукових фахових видань України», 1 стаття, що індексуються Scopus або Web of Science; 4 роботи в збірниках та матеріалах з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, з них 1 іноземна. Отримано 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 132473 від 30.12.24 «Спосіб трансанального ендоскопічного мікрохірургічного висічення доброякісних пухлин прямої кишки» .

Праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Фелештинський Я.П., Пироговський В.Ю., Луценко Д.В. «Спосіб трансанального ендоскопічного мікрохірургічного висічення доброякісних пухлин прямої кишки». Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 132473. Зареєстровано 30 грудня 2024 року. Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (УКРНОІВІ).

2. Feleshtynskyi, Y. P., Pyrohovsky, V. Yu., Sorokin, B. V., Dyadyk, E. A., Lutsenko, D. V. (2024). Optimization of transanal endoscopic microsurgery for resection of benign rectal tumors. Paediatric Surgery (Ukraine), 4(85), 93–98. *Keywords: transanal endoscopic microsurgery, TEM, benign rectal tumors, marking, resection margins.* https://doi.org/10.15574/PS.2024.4(85).9398.

3. Фелештинський, Я. П., Луценко, Д. В. (2025). Визначення оптимальних меж резекції доброякісних пухлин прямої кишки при трансанальній ендоскопічній мікрохірургії. Перспективи та інновації науки. Серія «Медицина», (4)50, 2592–2601. *Ключові слова: трансанальна ендоскопічна мікрохірургія, ТЕМ, доброякісні пухлини, пряма кишка, маркування, межі резекції.* https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-2592-2601.

4. Feleshtynsky, Y. P., & Lutsenko, D. V. (2025, April 17). Defining resection margins for benign rectal tumors in transanal endoscopic microsurgery. *Ukrainian Medical Journal / Український медичний часопис*, 3(169), 42–50. https://doi.org/10.32471/umj.1680-3051.264914. *Keywords: transanal endoscopic microsurgery, TEM, benign rectal tumors, marking, resection margins.*

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Науково-практична конференція «Актуальні питання колопроктології» (19–20 травня 2023 року, м. Київ), де представлено доповідь: Фелештинський Я.П., Пироговський В.Ю., Луценко Д.В. «ТЕМ у лікуванні пухлин прямої кишки».;

2. 19-му щорічному науковому конгресі Європейського товариства колоректальних хірургів (European Society of Coloproctology – ESCP), що відбувся 25–27 вересня 2024 року у м. Лісабон (Португалія). Результати дослідження були представлені у форматі постерної доповіді: Pyrogovsky, V., Feleshtynskyi, Y., & Lutsenko, D. (2024). Our experience of using the improved technique of transanal endoscopic microsurgery (TEM) for benign rectal tumors. Colorectal Disease, S2, 42. Retrieved from Wiley Online Library

3. Фелештинський Я.П., Пироговський В.Ю., Луценко Д.В. (10–11 січня 2025). *Доповідь на тему* «ТЕМ у лікуванні пухлин прямої кишки». Представлено на конференції Lviv Live Endoscopy 2025, Premier Hotel Dnister, Львів, Україна

4. Фелештинський Я.П., Пироговський В.Ю., Луценко Д.В. (13–15 лютого 2025 року, смт. Славсько, Львівська обл.). Доповідь: *«Оптимізація трансанальної ендоскопічної мікрохірургії при доброякісних пухлинах прямої кишки»*, представлена на Українській школі-семінарі «Мініінвазивні технології в сучасній хірургії», організованій ЛНМУ ім. Д. Галицького, Львівською ОКЛ, Військово-медичним клінічним центром Західного регіону та Національним центром хірургії ім. Шалімова

9. Впровадження наукових досліджень у практику.

Результати дисертаційного дослідження впровадженні у практику проктологічного відділення Київської обласної клінічної лікарні, хірургічне відділення Київської міської клінічної лікарні №5 та учбовий процес кафедри хірургії №2 НУОЗ України ім. П.Л. Шупика

10. Апробація результатів дослідження.

Основні положення дисертації доповідались та обговорені на:

Закордонних науково-практичних конгресах, симпозіумах і конференціях: 19-му щорічному науковому конгресі Європейського товариства колоректальних хірургів (European Society of Coloproctology – ESCP), що відбувся 25–27 вересня 2024 року у м. Лісабон (Португалія). Результати дослідження були представлені у форматі постерної доповіді: Pyrogovsky, V., Feleshtynskyi, Y., & Lutsenko, D. (2024). Our experience of using the improved technique of transanal endoscopic microsurgery (TEM) for benign rectal tumors. Colorectal Disease, S2, 42. Retrieved from Wiley Online Library

Науково-практичних конгресах, симпозіумах і конференціях з міжнародною участю: Фелештинський Я.П., Пироговський В.Ю., Луценко Д.В. (10–11 січня 2025). *Доповідь на тему* «ТЕМ у лікуванні пухлин прямої кишки». Представлено на конференції Lviv Live Endoscopy 2025, Premier Hotel Dnister, Львів, Україна

Національних з'їздах, конгресах, симпозіумах:

Науково-практична конференція «Актуальні питання колопроктології» (19–20 травня 2023 року, м. Київ), де представлено доповідь: Фелештинський Я.П., Пироговський В.Ю., Луценко Д.В. «ТЕМ у лікуванні пухлин прямої кишки».

Фелештинський Я.П., Пироговський В.Ю., Луценко Д.В. (13–15 лютого 2025 року, смт. Славсько, Львівська обл.). Доповідь: *«Оптимізація трансанальної ендоскопічної мікрохірургії при доброякісних пухлинах прямої кишки»*, представлена на Українській школі-семінарі «Мініінвазивні технології в сучасній хірургії», організованій ЛНМУ ім. Д. Галицького, Львівською ОКЛ, Військово-медичним клінічним центром Західного регіону та Національним центром хірургії ім. Шалімова

11. Характеристика здобувача, його шлях у науці, ступінь наукової зрілості. Проведені дослідження й опубліковані наукові праці характеризують Луценко Дмитра Володимировича як кваліфікованого фахівця і дослідника. Здобувач має глибокі фахові знання, педагогічний хист, здібний до наукових досліджень, вміє глибинно аналізувати, аналітично мислити та формувати висновки. Методично проводив наукові дослідження за темою дисертації, приймав активну участь у проведенні науково - практичних конференцій в Україні та за кордоном. За період навчання у закладах вищої освіти та роботи у лікувальних установах зарекомендував себе як сумлінного здобувача та науковця, висококваліфікованого та відповідального лікаря-хірурга-проктолога. Луценко Дмитро Володимирович за період роботи в практичній медицині проявив себе як висококваліфікований лікар-хірург-проктолог, який володіє класичними і новітніми методиками надання медичної допомоги.

Луценко Дмитро Володимирович є сформованим, кваліфікованим науковцем з глибоким теоретичним та практичним рівнем підготовки, високою ерудицією та досвідом, що дозволяє вважати його фахівцем із спеціальності 222 «Медицина».

Висновок

Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, впровадження їх у практику, достатню повноту викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях, відповідність роботи вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та Наказу МОН України від 19.08.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», рекомендувати дисертацію ЛУЦЕНКО Дмитра Володимировича на тему: «Оптимізація трансанальної ендоскопічної мікрохірургії при доброякісних пухлинах прямої кишки» до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 222 «Медицина».

Головуючий на засіданні
фахового семінару,
д.мед.н., професор, професор кафедри хірургії та трансплантології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика МОЗ України

Ярослав ВОЙТІВ

Рецензент,
д.мед.н., професор, доцент кафедри медицини невідкладних станів Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика МОЗ України

Ігор ВЕРБИЦЬКИЙ

Рецензент,
к.мед.н., доцент кафедри хірургії №2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика МОЗ України

Михайло ЙОСИПЕНКО

Секретар фахового семінару,
к.мед.н., доцент кафедри хірургії №2 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика МОЗ України

Володимир ВАТАМАНЮК